

ממדבר מתנה

הכנה ללחץ הסכסוכות

עם הרב דודי פוטש

תיקון ליל שבועות
נעשה ונשמע – נקבל כאחד!

שבועות התשע"ה

הלימוד לרפואתה השלמה של
לביאה חיה בת טובה

הקדמה:

רבותינו הפוסקים הדריכונו מהי העבודה בלילה זה: מובא בזוהר הקדוש שהחסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן וכן מובא בשולחן ערוך בשם האר"י ז"ל: 'דע שכל מי שבליילה זה לא ישן כלל, ועיקר שיהיה עוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק'. והטעם כתב מגן אברהם: שישראל היו ישנים כל הלילה והוצרך הקב"ה להעיר אותם לקבל התורה [כמובא במדרש], לכך אנו צריכים לתקן זהו

הבן איש חי מוסיף: יזהרו שלא לדבר שיחת חולין כל הלילה, וצריך שמירה גדולה בלילה זה, מפני שכל עת שיש אסיפה של הרבה אנשים, דרכו של יצר הרע להכשילם לדבר דברי חול ומדבר לדבר יבואו לדברים אסורים של שחוק ושל לשון הרע ויזהרו ללמוד כלל סדר הלימוד של זה הלילה בחשק גדול ובשמחה רבה והתלהבות הלב, כי הלימוד המתוקן לזה הלילה עושה פרי גדול למעלה וממשיך לנפש האדם קדושה וטהרה. ומי האיש אשר ישמע כזאת ויפנה לבו לבטלה בלילה הזה, וכל שכן שלא יטנף פיו בדברים בטלים ודברי חול של משא ומתן וכל שכן בליצנות ולשון הרע ויתגבר כארי לישוב על המשמר בעיניים פקוחות לדחות את השינה ולא יתנמנם כלל, כי רבינו האר"י ז"ל החמיר מאד בענין השינה בזה הלילה יותר מליל הושענה רבה וכנזכר בשער הכוונות בדרוש הלילה הזאת.²

וכמובא בזוהר הקדוש פרשת אמור וזה לשונו:

"חסיד קדמאי לא הוו ניימי בהאי ליליאי והוו לעאן באורייתא ואמרו: ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין. ועוד אמר רבי שמעון על חבריאי דלעאן באורייתא בהאי ליליאי כולהון יהון רשימין וכתובין בספרא דדכרניא, וקב"ה מברך לון בכמה ברכאן ועטרין דעלמא עלאה"

תרגום: חסידים ראשונים לא היו נמים בלילה והיו עוסקים בתורה ואמרו נותנים לנו ירושה קדושה לנו ולבנינו בשני עולמות ועוד אמר רבי שמעון על הלומדים בלילה זה, שהקב"ה רושם אותם אצלו בספר הזיכרונות ומברך ומעטר אותם בברכות.

¹משנה ברורה סימן תצד, א.

²בן איש חי במדבר שנה אסעיף ג.

סדר התיקון הינו, בתחילה תנ"ך ואח"כ המדרש ואח"כ האדרא רבא, כי כן מפרש בזוהר הקדוש ללמוד בתורה ומתורה לעבור לנביאים ואחר כך כתובים ובדרשות הפסוקים וסודות החוכמה ותרי"ג מצות ילמדו קודם המדרש, ואם יש להם זמן ילמדו האדרא זוטא גם כן וכבר נודע מנהגו של רבינו חיד"א ז"ל ללמוד בלילה זה שתי האדרות מעומד גם בעת זקנתו אשריו ואשרי חלקו. (עד כאן לשון הבן איש חי)

רבותינו נסמכים על דברי המדרש בשיר השירים³:
משל למלך שגזר שביום פלוני ייכנס למדינה ובני המדינה- ישנו כל הלילה. כשבא המלך ומצאם ישנים העמיד עליהם בקלאנין בוקינס ושופר והיה השר של אותה מדינה מעוררן ומוציאן לארמון של המלך והיה המלך מהלך לפניהם עד שהגיע לארמונו. כך הקב"ה הקדים לבוא שכתוב 'ויהי ביום השלישי בהיות הבקר', וכתוב 'כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם' (שם, יא). ישנו להם ישראל כל אותו הלילה לפי ששינה של עצרת עריבה והלילה קצר, בא הקדוש ברוך הוא ומצאן ישנים התחיל מעמיד עליהם בקלאנין, זהו שכתוב: 'ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים' והיה משה מעורר לישראל ומוציאן למקומו של מלך מלכי המלכים הקב"ה זהו שכתוב: 'ויוצא משה את העם לקראת האלוהים' (שם, יז) והיה הקדוש ברוך הוא מהלך לפניהם עד שהגיע להר סיני שכתוב 'הר סיני עשן כלו' (פסוק יח).

בתחילה הבינו אבותינו שמעמד הר סיני עניינו גילוי נבואי רוחני שאינו שייך לגוף ולכן הוא יבוא בדרך של שינה כפי שהאבות קיבלו נבואה, אך הקב"ה עורר אותם וגילה להם שעתה החידוש הוא שהגוף מקבל את התורה בערנות, הגוף שייך לאור (כפי שהסברנו במאמר הפתיחה), לכן אנו נשארים נעורים בלילה.

הלילה הוא בעיקר זמן של הגוף (כידוע, הנשמה מסתלקת בעת השינה). זהו הזמן שבו העייפות שולטת והגוף רוצה לנוח ודווקא אז אנו מתגברים על העייפות ופונים אל האור, אל התורה⁴.

נוסיף ונאמר שההתגברות על העייפות היא במידה מסוימת הורדת הקליפה מהצד הגשמי שלנו (הצד השלילי שלו) לקראת החיבור הגדול עם ה'.
הפוסקים לעיל הזכירו את הזוהר הקדוש כמקור לתיקון ליל שבועות.

³שיר השירים רבה פרשה א, יב.
⁴שיחות הרבי מלובביץ' זצ"ל.

הבה נתבונן בדבריו: 5

"רבי שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא בליליא דכלה אתחברת בבעלה, דתנינן: כל אגון חבריא דבני היכלא דכלה אצטריכו בההיא ליליא דכלה אודמנת למחוי ליומא אחרא גו חופה בבעלה למחוי עמה כל ההוא ליליא ולמחדי עמה בתקונה אד איהי אתתקנת מלמלעי באורייתא – מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובמדרשות דקראי וברזי דחכמתא.

בגין דאלין אגון תיקונין דילה ותכשיטהא. ואיהי ועולמיתה אעאלת וקיימת על רשיהון ואתתקנת בהו וחדת בהו כל ההוא ליליא. וליומא אחרא לא עאלת לחופה אלא בהדיהו. ואלין אקרון בני חופתא. וכיון דעאלת לחופתא קודשא בריך הוא שאיל עליהו ומברך לון ומעטר לון בעטרה אדכלה זכאה חולקחון. והוה רבי שמעון וכלהו חבריא מרננין ברנה דאורייתא ומחדשן מלין דאורייתא כל חד וחד מנייהו. והוה חדי רבי שמעון וכל שאר חבריא. אמר לון רבי שמעון, בני זכאה חולקכון בגין דלמחר לא תיעול כלה לחופה אלא בהדיכו. בגין דכלהו דמתקנין תקונתא בהאי ליליא וחדאן בה פלהו יחון רשימין וכתובין בספרא דדכרניא וקודשא בריך הוא מברך לון בשבעין ברכאן ועטרין דעלמא עלאה".

תרגום: רבי שמעון היה יושב ועוסק בתורה בלילה שהפלה מתחברת בבעלה. ששנינו, כל אותם החברים בני היכל הפלה הצטרכו באותו לילה שהפלה עתידה להיות למחרת בתוך החפה עם בעלה להיות עמה כל אותו הלילה ולשמח עמה בתקוניה שהיא מתתקנת לעסק בתורה, מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובדרשות הפסוקים ובסודות החכמה, בגלל שאלו הם תקוניה ותכשיטה, והיא ועלמותיה נכנסת ועומדת על ראשיהם ומתתקנת בהם ושמחה בהם כל אותו הלילה ולמחרת לא נכנסת לחפה אלא יחד אתם. ואלה נקראים בני החפה. וכיון שנכנסת לחפה הקדוש ברוך הוא שואל עליהם ומברך אותם ומעטר אותם בעטרת הפלה, אשרי חלקם.

והיה רבי שמעון וכל החברים מרננים ברנת התורה ומחדשים דברי תורה כל אחד ואחד מהם, והיה שמח רבי שמעון וכל שאר החברים. אמר להם רבי שמעון, בני, אשרי חלקכם, בגלל שמחר לא תפגס הפלה לחפה אלא יחד אתכם. בגלל שכלם שמתקנים תקוניה בלילה הזה ושמחים בה, כלם יהיו רשומים וכתובים בספר הזיכרונות, והקדוש ברוך הוא מברכם בשבעים ברכות ועטרות של עולם העליון.

⁵ זוה"ק בראשית דף ח.

היוצא מזה:

א. הזוהר הקדוש מתאר את מתן תורה כחופה. החתן הוא הקב"ה והכלה היא כנסת ישראל (הנשמה הכללית של עם ישראל שעניינה להאיר את אור ה' בעולמנו ולהשכינו בתוכנו דרך הנשמה הפרטית ועד הגוף של כל אחד ואחד שהם הביטויים של נשמת האומה). בחופה ימשיך החתן, הקב"ה, אור חדש לכלה, כנסת ישראל, כדי שהיא תחזק את בניה בעבודת הקודש שלהם בעולם הזה.

הזוהר הקדוש מדגיש שבכל שנה אותה חופה מתחדשת.

ב. כמו כן על פי הזוהר הקדוש מוטל עלינו בני הכלה (חייליה) לקשט את הכלה כדי שתמצא חן בעיני בעלה.

כמו שבכל חתונה יש סידורים והכנות לקראת היום הגדול, כולם משתדלים שהיא תהיה שמחה ומכובדת ועסוקים בהכנות כדי להיות ראויים להשתתף בה, כך גם בשבועות צריך עם ישראל להיות שותף בהכנת הכלה לקבלת התורה.

לקראת החיבור הגדול אנו צריכים לקשטה מחדש - לחדש ביתר שאת ובאהבה גדולה את הקשר של כל אחד מאיתנו אל הבורא, אל תורתו ואל עמו, לחזור ולברר את היעוד שלשמו נבראנו, ועל ידי כך הכלה, נשמת האומה, מתעטרת בנו ועולה לבעלה, בוראה, כדי לקבל את שפעה (אור התורה המיוחד שיושפע עלינו בשנה זו, ואת הכוח לקבלו, להפנימו ולקדש על ידו את העולם).

ג. הזוהר הקדוש מדגיש את ה'תפאורה' של התיקון: ישיבה בחבורה באהבה גדולה (כאיש אחד בלב אחד כבמתן תורה) ובהדגשה שכל אחד מהנוכחים הוא שותף מלא ומחדש את חידושו לחברים (נראה מכאן שיש מחויבות לעזור זה לזה להיות ערים ולתת לכל אחד לחדש).

ועל כן נראה שבזמן התיקון כדאי לשבת במעגל, כדי שכל אחד יראה את חברו, ולבוא בתודעה של הקשבה לכל אחד. אולי כדאי לפתוח בניגון וריקוד של דיבוק חברים...

כדאי לעזור ארבעה, להתכונן כנוכחים ואחראים על נקודה טובה שיש בכל אחד מהם.

ד. מהות ותוכן התיקון – קישוט הכלה:

העיסוק בתנ"ך ובתורה שבע"פ בפנימיותה.

הזוהר הקדוש תיאר את הדברים בצורה של חיבור: "עיסוק בַּתּוֹרָה, מַתּוֹרָה לְנַבִּיאים וּמַנְבִּיאים לְכַתּוּבִים, וּבְדִרְשׁוֹת הַפְּסוּקִים וּבְסוּדוֹת הַחֻמָּה".
לימוד בצורה זו יוצר מעין 'מחרוזת' ותכשיטים לכלה.
הדברים מפורשים יותר במדרש:

"צִוְּאַתְךָ בְּחֻזִּים" - בשעה שהיו חורזים בדברי תורה ומדברי תורה לנביאים ומנביאים לכתובים והאש מתלהטת סביבותיהם אזי הדברים שמחים כנתינתן מסיני.
שהרי באש ניתנה תורה מהר סיני שנאמר 'וההר בוער באש עד לב השמים' (דברים ז).

בן עזאי היה יושב ודורש והאש סביבותיו, הלכו ואמרו לרבי עקיבא שכן עזאי יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו, הלך אצלו רבי עקיבא ואמר לו שמעתי שהיית דורש והאש מלהטת סביבך,

אמר לו בן עזאי: כן! אמר לו רבי עקיבא שמא בחדרי מרכבה היית עסוק? אמר לו: לאו! אלא הייתי יושב וחורז בדברי תורה ומתורה לנביאים ומנביאים לכתובים והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני והיו ערבים כעיקר נתינתן.
מדברי רבי עקיבא לבן עזאי אנו למדים שאש יורדת מהשמים כאישור שמימי ללימוד כאשר הלימוד עוסק בסודות התורה (תכנים עמוקים בחדרי מרכבה), אך מתשובת בן עזאי שעסק בנגלה אנו למדים שהיא יורדת גם כאשר הלימוד נעשה בפשטות אך מתוך דבקות בנותן התורה.

כך גם מופיע שירידת האש היא גילוי שהשכינה שורה וזהו אישור שמימי שאכן הלימוד שבו עוסקת החבורה מתאים לרצון האלוהי, הן בתכניו העמוקים והן בקדושת לומדיו

גם כאשר הם עוסקים בפשטי המקראות.⁷

⁶ שיר השירים רבה א, י.

⁷ פירוש ה' מתוך מרבש' (רבי דניאל פריש) על האדרא זוטא

המדרש בהמשך ממשיך את הקריאה הזו של רצף קריאת הפסוקים בפשטי המקראות לחריזת שרשרת הדורשת קידוח ועשיית חור במרכז כל אבן ושזירת החוט המקשר בתוכו.

נמשל החריזה יובן עפ"י דברי האר"י ז"ל,
שמגלה לנו שחריזה זו הינה קשורה לשלושת הספירות:

נצח הוד יסוד

הוד עניינו ביטול נוכחותנו לפני הבורא נותן התורה ובכך אנו מאפשרים לאור ה' להיכנס אלינו וזה מעין הקידוח הנעשה באבן.

נצח בעת הקריאה אנו מכוונים שעתה אנו מתחברים ל'נצח' שהרי אותיות התורה⁸ שאנו קוראים הם הביטוי של הרצון האלוקי העליון ובעת קריאתנו אותם אנו אוחזים בכל הסודות שאותיות אלו נושאות בתוכן ובאור האלוקי הגבוה ביותר וזוהי מעין החריזה של החוט.

יסוד הינו מגמת החיבור שהיא להשפיע את אור ה' בעולם וזוהי השלמת השרשרת.

**משל המחרוזת מלמד אותנו מה צריכה להיות גישתנו לקריאת
הפסוקים וללימוד בלילה הזה..**

⁸אורות התורה פרק ה סעיף ד, אותיות התורה נמשלו לסוסים הלוקחים אותנו למרחקים ומקורות שמביא הרצ"ה זצ"ל שם.

רגע לפני התיקון, הדרכה קצרה:

○ כדאי להצטייד בתיקון ליל שבועות קול אליהו המביא את כל הפסוקים והמדרשים שבהם אנו נקרא ונעסוק בלילה זה וכמו כן ישנם שם תפילות חשובות הפותחות את הלב.

○ נפתח בתפילה שנהגו לומר קודם התיקון המכוונת את הלימוד שלנו הלילה אל הבורא

צורת הקריאה היא כך שבכל פרשה קוראים את שלושת הפסוקים הראשונים ושלושת הפסוקים האחרונים (וכן פסוקים או פרשיות שמדברות מעניין מתן תורה וחג השבועות) כל אחד מהנוכחים יקרא פרשה אחת / ספר אחד.
לפי הסוד שלושת הפסוקים הראשונים של כל פרשה מחולקים כך שהפסוק הראשון באותה פרשה הוא הכותרת שלה, הפסוק השני הוא מרכזה ועיקר עניינה והשלישי הוא הסיכום, הפועל היוצא.
שלושת הפסוקים האחרונים של כל פרשה מחולקים כך הפסוק הראשון הוא סיכום הפרשה, הפסוק השני הוא הבטה אל הפרשה הבאה והפסוק השלישי הוא החיבור ביניהם.

○ כדאי לחלק סימניות שנכין מבעוד יום וכל אחד יסמן את הפרשה שקיבל.

נעבור לקריאת פסוקי התנ"ך מתוך התיקון

בתוספת הקריאה והתפילה תעצור לזמן דקות ותכתוב איזו פרשה קיבלת לקרוא / האירה לעיניך ותנסה לקבל משה תעבד ה' האישית שלך

כעת, אחר שסיימנו את חריזת שרשרת התנ"ך כולו נמשיך לחרוז את ליבה של התורה שבעל פה שהיא חלק המדרש והסוד ולחברה אל שרשרת התורה שבכתב.
ובכך תושלם השרשרת מהבסיס- פשט התורה ועד השיא - הסוד של התורה

העיסוק במדרש ובסוד על פי האר"י ז"ל הוא באופן של לימוד ועומק הבנה, תוך הסתכלות כיצד הדברים מתממשים בעולם הרגש והמעשה שלנו, נחזור ונדגיש שהלימוד הוא משותף בדיבוק חברים.

בשנה זו נעסוק באמירתם של ישראל "נעשה ונשמע":

נחזור ונקרא את הפסוקים מתוך התיקון בפרשת משפטים פרק כ"ד:

א ואל-משה אמר עלה אל-יהוה, אתה ואהרן נדב ואביהוא, ושבעים, מזקני ישראל; והשתחויתם, מרחק. ב ונגש משה לבדו אל-יהוה, והם לא יגשו; והעם, לא יעלו עמו. ג ויבא משה, ויספר לעם את כל-דברי יהוה, ואת, כל-המשפטים; ויען כל-העם קול אחד, ויאמרו, כל-הדברים אשר-דבר יהוה, נעשה. ד ויכתב משה, את כל-דברי יהוה, וישבם בבקר, ויבן מזבח תחת ההר; ושנים עשרה מצבה, לשנים עשר שבטי ישראל. ה וישלח, את-נערי בני ישראל, ויעלו, עלת; ויזבחו זבחים שלמים, ליהוה--פרים. ו ויקח משה חצי הדם, וישם באגנת; וחצי הדם, זרק על-המזבח. ז ויקח ספר הברית, ויקרא באזני העם; ויאמרו, כל אשר-דבר יהוה נעשה ונשמע.

עניין זה כתוב בפרשת משפטים הבאה לאחר פרשת יתרו שבה נכתב מעמד הר סיני ונחלקו הפרשנים האם פרשה זו נאמרה לפני מתן תורה (ואז נאמר שאין מוקדם ומאוחר בתורה) או לאחריה לפי סדר הכתיבה.

נלך בעקבות רש"י המתבסס על מדרש המכילתא הסובר שפרשה זו נאמרה קודם מתן תורה (זוהי גם שיטת ר' יוסי במסכת שבת פח ע"א)

ובעצם, אמירת "נעשה ונשמע" הינה הצהרת כוונות של עם ישראל לפני קבלת תורה.

אמירת "נעשה ונשמע" של ישראל הייתה על אנושית:

אמר רבי אלעזר בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמרה להן מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו, שכתוב 'ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' (תהלים קג, כ) בתחילה לעשות ואחר כך לשמוע⁹

מדוע הקדמת "נעשה" ("נשמע" היא ע) אנושית ומיוחדת למלאכים?

למרון הבית יוסף - רבי יוסף קארו התגלה בצפת מגיד שהיה מלמדו סתרי תורה הרב תיעד את דברי המגיד תוך ציון הזמן שבו היה הגילוי והדברים נכתבו בספר

(נאול) סניא יתר "מגיד מישרים"

דברי המלאך המגיד למרון הבית יוסף:

"אור ליום השבת י"ז לשבט, ה' עמר והא שדרוני לגלגלה לך רזא ...ויען כל העם וכו' כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. בתאריך זה הגיע המגיד שאומר: שלחו אותי לגלות לך את סוד הפסוק. הכא איכא למידק היאך יעשו קודם שישמעו ותו היכי קאמר כל אשר דבר דאיהו לשון עבר, הא אכתי לא מילכל ולא פקיד להו אורייתא והכי הוה להו למימר כל אשר ידבר? ואפשר לומר על דרך הפשט דכיון דאמרו זז"ל דשבת ודינים במרה איפקד, משו"ה אמרו כל אשר דבר ה' במרה נעשה. וקאמר כל משום דהוה תמן זקן ומשפוט, לאכללא תרווייהו קאמר כל, ונשמע מה דיימר לן מכאן והלאה. אבל רזא דמילתא דישאל דהוה דרא הוו אתו מסטרא דיוכלא ואורייתא כתובה במרום היתה ואשתכח דער לא אתו לעלמא שבעה נשמתינהו אורייתא, ומשום הכי כל אשר דבר ה' לנשמתינהו דילן עד לא אתינא לעלמא נעשה. "והשתא גם כן נהדר למשמע בהאי עלמא כדי לשעבדא גופים דילן והכי נמי כל זוז וזוז מישאל יכיל למימר כל אשר דבר ה' לנשמתינהו עד לא ייתי לעלמא, וכמה שאמרו זז"ל מלמדן אותו כל התורה כולה ואוקמשיבתינהו זרעיה לקיימא אורייתא וכדאיתא בזוהרא קדישא על פסוק נפש כי תזטא וכו' ושמעה קול אלה וכו' נעשה ואוק נשמע מילי דאורייתא וזילוף יתה בהאי עלמא לשעבדא נמי גופין דילן" ובסיים המלאך: "ואתה שלום"¹⁰.

⁹ שבת פה

¹⁰ מגיד מישרים, פרשת יתרו מהדורא קמא.

תרגום: כאן יש לדייק ולשאול איך יכולים לעשות לפני ששומעים את הציווי על העשייה. ועוד יש לשאול, מדוע עם ישראל נוקט לשון עבר "דיבר ה'" הרי עדיין לא דיבר את דברי התורה.

ואפשר לתרץ בפשטות שהם אמרו בלשון עבר "דיבר ה' נעשה" על שבת ודינים שצוו עליהם במרה לפני מתן תורה ו"נשמע" את שאר התורה שתאמר לנו בהמשך. אבל סוד העניין, ישראל שבאותו דור שורש נשמותיהם היה גבוה מאד מצד היובל שעניינו העולם העליון [בסוד שער החמישים, היובל] ושם הוא גם מקום גילוי שורשה של התורה, ומתגלה שהתורה ונשמות ישראל שורש אחד להם, וזהו שמלמדנו מרן שהנשמות שמעו את התורה [והיא מושרשת בהם], וזהו שאמרו כל אשר דיבר ה' לנשמות לפני שבאנו לעולם הזה נעשה.

ועתה גם בעולם הזה נשמע את התורה, כדי להמשיכה אל הגופים שלנו. וגם כיום כל יהודי נשמתו לומדת תורה לפני שהוא נולד ולכן הוא יכול לומר נעשה. וגם נשמע על מנת להמשיך את התורה לגופים שלנו.

למדים אנו מדברי המגיד שהנשמה והתורה קשורות זו לזו בקשר עצמי והתורה שייכת באופן טבעי לנשמות ישראל. הטבע הנשמתי הישראלי מחובר אל התורה. ובלשון האר"י זצ"ל: "דע כי התורה היא מחצב נשמותיהן של ישראל כי ממנה חוצבו, ולכן התורה וישראל גוי אחד (באחדות אחת) והקב"ה אחד (מתייחד איתם). זהו עניין ה"נעשה", שנעשה אפילו מבלי לשמוע. הטבע שלנו דוחף אותנו לעשייה. זה אינו עניין בחירי הנזקק ללימוד.

אך ביחס לחיים החיצוניים (החומריים, הגופניים) שלנו, שם טבע קדוש וזה נעלם ויש לגלותו, וביחס אליו אנו אומרים "נשמע" - נלמד, נבין, נפנים ונעשה. מכאן מובן מדוע אמירת נעשה קודמת אצל המלאכים, משום שלהם אין בחירה והם עושים בטבעם את שליחותם האלוקית"

האם אדעתכם נזלה לאחר ה"נשמע" שם הזלף סוף סוף כטבעו לתורה?

¹¹ ראה מהר"ל תפארת ישראל פרק כט, ובעין איה שבת ח"ב עמוד 196, דברי האר"י זלה"ה שער רוח הקודש לט.

הקדמת הנעשה מבטאת את המוכנות הבסיסית הבלתי מותנית (הנובעת מאמונה וקשר טבעי, נשמתי אל ה' ותורתו), אך כדי שכאן בגוף (למטה בעולם הזה) העשייה לא תישאר מכנית הוא צמא להגיע לנשמע למקום של הקשבה, העמקה והבנה שתאפשר לגוף על כל רבדיו להזדהות עם העשייה.

כל אחד יתבונן במצוות שהוא מקיים ויזהה מצווה שבה הוא שייך ("נעשה" (טטבתית) או..) ומצווה שעליו לעבוד כ"נשמע".

ממשיכה הגמרא:

"דרש ר' סימאי, בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע באו ששים ריבוא של מלאכי השרת לכל אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע".

מהי המשיכה של קטירת הכתרים,

מה אומרת עובדה זו על היחסים שבין המלאכים ובנינו..

רש"י- הכתרים: "מזיו השכינה"

תוספות- הכתרים: "של הוד היו לפיכך כשנטל – קרן אור פני משה"

שימת כתר על ראשו של אדם הופך אותו (את כל אישיותו וגופו) למלך, כאשר ישראל אמרו נעשה ונשמע ובטאו בכך את הקשר הנשמתי הטבעי עם התורה, באו המלאכים וקשרו להם כתרים של תורה ובכך הם קבעו שכל האישיות של היהודי עד לגופו שייכים לתורה ומקרינים את אורה.

וזה שייך לכל יהודי ויהודי שהרי ירדו ששים ריבוא מלאכים כמספר בני ישראל ועטרו כל יהודי ויהודי בכתרים הללו.

לאחר שעסקנו יחדיו במשמעות הפנימית המרכזית של אמירת "נעשה ונשמע" נתחלק לחבורות למידה, בהם נתבונן על זוויות שונות השייכות לעניין זה.

חבורה א'

נשמע:

נאמד איך אקטוא
ומהי המשמעות הפנימית של הקטייה

נעשה:

קטיית המצוות

בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע קיבלו עליהם את תלמוד התורה ואת המעשה¹²
רבי חנינא בן דוסא אומר: כל שמעשיו מרובים מחכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו
מרובה ממעשיו אין חכמתו מתקיימת, שנאמר: נעשה ונשמע¹³.

כיצד אומד רבי חנינא מהמילוי 'נעשה ונשמע'?

מחשוב שהמעשים יהיו מרובים מהחכמה?

מדוע כאשר המעשים מרובים מהחכמה היא מתקיימת?

וכשהמעשים מועטים, החכמה לא מתקיימת?

¹² על פי במדבר רבה יד, י.
¹³ אבות דרבי נתן פרק כב, א.

נביא את דברי ה"בית גנזי" רבי משה רפאל לוריא, בן דורנו שנפטר בשנים האחרונות וחיבר עשרות ספרים הנקראים בית גנזי אשר עסוקים בעיקר בחיבור נגלות התורה עם הנסתר:

"נקדים לבאר מהו המעלה הגדולה של כלל ישראל שהקדימו נעשה לנשמע ואיך שייך בכלל נעשה לפני נשמע, הרי אינו יודע מה לעשות לפני ששומע.

אמנם בהכרח אין הביאור ששייך עשייה כפשוטו לפני שמיעה מה הם מצוות התורה, (שהרי אם לא ישמעו מהן המצוות כיצד הם יעשו?) אלא עניין שמיעה הוא בחינת הבנת עומק העניין (כמו שכתוב "ונתת לעבדך לב שומע" שהכוונה לב מבין). וכן מבואר ממה שאמרו באבות דרבי נתן 'כל שמעשיו מרובים מחכמתו חכמתו מתקיימת שנאמר נעשה ונשמע', והרי שעניין נעשה מורה על העשייה של צווי התורה במעשה ונשמע מורה על החכמה וההבנה של מצוות התורה. (הנשמע הוא הבנת עומק הרעיון)

והקדימו ישראל נעשה לנשמע, כוונתם בזה שלמרות שלא ניתן להם חכמה ובינה להבין את עומק מצוות התורה יקיימו במעשה מה שנצטוו, ואחר זה נשמע, נבין את עומק חכמת התורה... והביאור בזה שהנה תכלית תורה ומצוות הוא כמבואר באמרתו של רבי חנניה בן עקשיה 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות', והכוונה שרצה לזכך אותם מחומריותם... ועל ידי כך יוכל להאיר בתוכם אור אלוקות, ולכן נתנו לישראל שני חלקי התורה: חלק המצוות ששייך למעשה הנעשה בגוף וע"י עשיית המצוות מזדכך הגוף מחומריותו, וכמו שמברכים לפני כל מצווה 'אשר קדשנו במצוותיו', וחלק התורה של ההבנה והשמיעה (של עומק התורה) שעל ידי זה ממשיך אור התורה שמתפשט בכלים שהזדככו, נרמז בפסוק 'כי נר מצווה ותורה אור' – שמעשה המצווה הוא בבחינת נר שמזכך ומכין את הגוף שיוכל לקבל האור, ותורה אור – הבנת ושמיעת התורה ממשיך את האור הרוחני שיתפשט ויאיר בתוך הכלים. הנה כל זה שייך בהקדמת נעשה לנשמע שעל ידי העשייה נבנים הכלים וראויים לקבל את אור האלוקות כמו נשמה המתפשטת בתוך הגוף... אבל מי שחכמתו מרובה ממעשיו, שעדיין לא בנה את הכלים כראוי, אזי האור נשאר בבחינת מקיף ועומד מבחוץ ואז יש חשש של אחיזת החיצוניים באור..."¹⁴

¹⁴ בית גנזי, תורה וישראל עמוד פח. (הרב משה לוריא זצ"ל)

נסכם את דברי הבית גנזי:

ה"נעשה" כולל לימוד מהן המצוות וקיומן בפועל ע"י הגוף ובכך הגוף מזדכך,
 ה"נשמע" עניינו לימוד והפנמת העומק הרעיוני של המצוות ובכך ממשיכים את האור אל
 הגוף המזוכך. ואם חכמתו מרובה ממעשיו אזי אין כלים להכיל את החכמה והחשש לאחיזת
 החיצוניים גובר.

ק' איזו חיצוניים מדבר הבית גנזי, האם תוכל להביא דוגמאות מחייך אע"פ.

בשולי הדברים:

נעשה - נקבל את דברי רבותינו המורים לנו את הדרך / (אמונת חכמים)

נשמע - נבין, נשאל, נברר.

מהו אדעתך היחס בין הדבריהם?

חבורה ב'

נשמע:

נאמז תורה אטמה
(טאן קטורה כהכרח אקטייה המצותית)

נעשה:

נאמז אף ההלכות ונעשה

מהו היחס כאן בין הנעשה והאימוץ?

הזוהר הקדוש מתאר שקודם לידת האדם מראים לו את כל העולמות הרוחניים שאותם יוכל לנחול והוא שואל במה אני ארוויח זה? כלומר מה עלי לעשות בעולם הזה כדי לנחול את העולמות הרוחניים הללו והתשובה 'בעצבון תאכלנה' הכוונה בעמל גדול של עשייה ושמיעה.

וכדברי הזוהר:

"אמר להון, ובמה אנא ארוויח דא, אמרו ליה (בראשית ג) בעצבון תאכלנה. אמר להון ומהו העצבון, אמרו ליה נעשה ונשמע. עשייה בעובדין טבין, ושמיעה באורייתא".

תרגום: אמר להם, ובמה אני ארוויח זה. אמרו לו (בראשית ג) בעצבון תאכלנה. אמר להם, ומהו העצבון, אמרו לו, נעשה ונשמע. עשייה במעשים טובים, ושמיעה בתורה¹⁵.

הסבר הראי"ה קוק:

"נעשה ונשמע - הקדמת נעשה לנשמע מציינת את הוקרת התורה מצד סגולתה האלוהית יותר על מה שראוי להוקירה מצד צורך התועלת המעשית שיש בלמודה, כי כיוון שכבר נאמר 'נעשה' הרי הקישור אל ערך הלימוד המעשי הוא כבר בכלל, ו'נשמע' מציין את הקישור אל ערך הלמוד הסגולי"¹⁶.

¹⁵ זוהר חדש אחרי מות דף עז ע"א.

¹⁶ אורות התורה פרק ח סעיף א.

הסבר ר' יוסף דב סולובייצ'ק:

ווייך משה ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע'.
 ויובן גם כן למה אמרו ישראל 'נעשה ונשמע' ולא 'נשמע ונעשה',
 שהנה מובא בזוהר הקדוש (זהר חדש, תחילת פרשת אחרי מות) 'נעשה' - במעשים טובים,
 'ונשמע' בדברי תורה. הרי ש 'נעשה' הינו קבלה על קיום המצות, ו 'נשמע' הינו קבלת לימוד
 התורה הקדושה.
 והנה ידוע שלימוד התורה הוא משני פנים, אחד כדי לידע היאך ומה לעשות ואם לא ילמוד
 היאך יקיים? 'ולא עם הארץ חסיד' (אבות פ"ב מ"ה) ...
 והנה אם היו אומרים ישראל 'נשמע ונעשה' לא היה במשמעות קבלתם אלא רק עול מצוות
 שמוכרחים ללמוד קודם כדי שידעו היאך לעשות והיה 'נשמע' נמשך ומבוא ל 'נעשה',
 ו 'נעשה' הוי התכלית והייתה רק קבלה אחת.
 ומשום כך אמרו 'נעשה' ומובן מאליו שמוכרחים ללמוד מקודם. (כלומר הנעשה כולל את
 הלימוד של מה צריך לעשות, הלימוד ההלכתי מעשי)
 ואח"כ אמרו 'ונשמע', ונמצא ש 'נשמע' הינו תכלית מצד עצמו גם כן. שגם שלא יצטרכו
 ללמוד משום עשייה, גם כן ילמדו מצד עצמה.
 ונמצא ע"י ההקדמה של נעשה שתי קבלות של שתי תכליות, עול מצוות ועול תורה.
 וזהו שאמרו בשעה שהקדימו והוו שתי קבלות, עול מצוות ועול תורה, ירדו שישים ריבוא
 מלאכי השרת וקשרו לכל אחד מישראל שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע, שעל
 ידי ההקדמה זכו לשני כתרים¹⁷.

¹⁷ מנות הלוי על התורה, שמות כד, ז.

נקרא במקור הכאן על חשיבות עצם איחוד התורה עם"י הסוד:

כותב נפש החיים:

"לכן מעת הבריאה שהייתה התורה גנוזה עדיין במקור שורשה הנעלם מכל העולמות עליונים ומרחוק לבד האירה לכל העולמות להחיותם ולקיימם ולא נשתלשלה עצמותה ממש למטה לזה העולם שיעסקו בה קבוצי מטה (עם ישראל כאן בעולם). עדיין היו העולמות רופפים ורותתים ולא היו על מכונם האמיתי וקראום רבותינו ז"ל שני אלפים תוהו, והיו תלויים ועומדים עד עת מתן תורה.

כידוע מאמרם ז"ל (שבת פח ע"א) שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלין ישראל וכו' ואם לאו וכו', (וכן הוא בשמות רבה פרק מ"ז ודברים רבה סוף פרק ח ובריש התנחומא). ומאז שנשתלשלה וירדה כביכול ממקור שורשה הנעלם לזה העולם, כמאמרם ז"ל בא משה והורידה לארץ, כל חיותם וקיומם של כל העולמות הוא רק ע"י הבל פינו והגיונונו בה. והאמת בלתי שום ספק כלל שאם היה העולם כולו מקצה עד קצהו פנוי ח"ו אף רגע אחת ממש מהעסק והתבוננות שלנו בתורה, כרגע היו נחרבים כל העולמות עליונים ותחתונים והיו לאפס ותהו חס ושלוש. וכן שפעת אורם או מיעוטו ח"ו הכל רק כפי ענין ורוב עסקנו בה. לכן אנו מברכים עליה וחיי עולם נטע בתוכנו, כענין הנטיעה שנטיעתה כדי לעשות פרי להרבות טובה.

כן אם אנו מחזיקים בתורה הקדושה בכל כחנו כראוי, אנו מנחילין חיי עד וממשיכים משרשה הנעלם למעלה מכל העולמות תוספות קדושה וברכה ואור גדול בכל העולמות. זהו שכתוב במשלי רבתי פ"ב, "מכל משמר נצור לבך" שלא תברח מדברי תורה, למה? "כי ממנו תוצאות חיים", ללמדך שמדברי תורה יוצאין חיים לעולם, וגם לבנות הנהרסות בתיקונים גדולים, לקשר ולייחד ולהשלים העליונים עם התחתונים.

וכל העלמין שקילין ונהירין כחדא, (שלמים ומאירים כאחד) כמאמרם ז"ל (בפ' חלק צ"ט ע"ב) אר"א כל העוסק בתורה לשמה כאילו עושה שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, שנאמר 'או יחזק במעוזי יעשה שלום לי בו',

רב אמר כאלו בנה פלטרין של מעלה ופלטרין של מטה שנאמר 'ואשים דברי בפיך וכו' לנטוע שמים וליסוד ארץ'. ובחזית 'שוקיו עמודי שש' אלו תלמידי חכמים למה נמשלו? לעמודים שהם עמודי עולם, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה וכו', ובמשלי רבתא 'חכמות בנתה ביתה וכו', אמר הקב"ה אם זכה אדם ולמד תורה וחכמה חשוב לפניי כמו שברא שמים וכאילו העמיד כל העולם כולו. ושם בפסוק אשת חיל אמרו, אמר הקב"ה לישראל בני היו מתעסקין בתורה ביום ובלילה ומעלה אני עליכם כאלו אתם מעמידים את כל העולם.

ובזהר הקדוש: (ח"ב קס"א, א): 'כיון דאתברי עלמא, כל מלה ומלה לא הוה מתקנים עד דסליק ברעותא למברי אדם, דיהוי משתדל באורייתא ובגינה אתקנים עלמא. השתא (דף קס"א ע"ב) כל מאן דאסתפל בה באורייתא ואשתדל בה, כביכול, הוא מקנים כל עלמא. קודשא בריך הוא אסתפל באורייתא וברא עלמא. בר נש מסתפל בה באורייתא ומקנים עלמא. אשתכח דעובדא וקיומא דכל עלמא אורייתא איהי. בגין כך זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא, דהא איהו מקנים עלמא'.

תרגום: כיון שנברא העולם בכל דבר ודבר, לא התקנים עד שעלה ברצון לברא אדם שיהיה משתדל בתורה, ובגללה התקנים העולם. כעת, כל מי שמסתפל בתורה ומשתדל בה, כביכול, הוא מקנים את העולם. הקדוש ברוך הוא הסתפל בתורה וברא את העולם. אדם מתבונן בתורה ומקנים את העולם. נמצא שכל מעשה וקיומו של עולם היא התורה. משום כך אשרי האיש שמשתדל בתורה, שהרי הוא מקנים את העולם.

ולכן אמרו בספר מעלות התורה בהסבר המשנה בפרקי אבות: שכל העוסק בתורה לשמה נקרא רע (חבר), כי כביכול נעשה שותף ליוצר בראשיתית יתברך שמו, כיון שהוא המקיים עתה את כל העולמות בעסק תורתו ובלתי זה היו חוזרים כולם לתוהו ובוהו וכמו שכתוב במדרש הנ"ל 'דמיתך רעיתי' - רעיתי דעולמי שקבלו תורתי כולי."

(עד כאן לשון הנפש החיים שער ד, יא)

האם לאור הדברים האלו תסנה משהו כלימוד התורה שלך?

(כאזכרן הלימוד וכשיטה אן הלימוד)

חבורה ג'

הסבר א:

נשמע:

מצוות לא תעשה

נעשה:

מצוות עשה

כיצד קטורה "נשמע" מצוות לא תעשה..

מהרש"א:¹⁸ "שקבלו עליהם שני חלקי התורה, אחד העשייה שבתורה דהיינו נעשה, והשני הלאוין שבתורה דהיינו נשמע. והקדימו לקיים העשייה קודם שמיעת הלאוין (ובגלל זה) זכו עוד לשני כתרים הללו, דהיינו מלכות וכהונה (כתר כהונה כנגד העשין וכתר מלכות כנגד הלאוין)".

מהו הקטר בין כתר כהונה לעשה ובין כתר מלכות לא תעשה.

הסבר ב: (ספר כתר תורה)

נשמע:

יראה (יראת העונש ויראת הרוממות)

נעשה:

אהבה

מדוע מסייכים את הנעשה ואהבה ואת הנשמע ויראה,

וכן מה קודמת, האהבה או היראה, באידיאל ובחיי היומיום יום..

¹⁸ שבת פח ע"ב.

הסבר ג: (כתר תורה)

נשמע:

בין אדם אדם

נעשה:

בין אדם אדם

מדוע אסור את הנעשה אדם אדם אדם
ואת הנשמה אדם אדם אדם.

האם תוכלו לקשר בין כל ההסברים הללו?

חבורה ד'

נשמע:

על מדרשות שהן אמעלה מיכולתנו

נעשה:

כפי היכולת שלנו

מדוע יש עניין להתבונן על דבריהם שהם אמעלה מיכולתנו?

"חשב לעשות מצווה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה שנאמר:

"ויכתב בספר זכרון לפני ליראי ה' ולחושבי שמו"²⁰.

"שיחמוד ויכסוף להשיג בעבודה מה שאין ידו משגת, ויאשר האנשים המשיגים ויבחר בדרכם ובמעלתם ויתחבר אליהם וילמד ממעשיהם ומחכמתם... וכן יעשה בכל מידה ומידה שלא השיג אליה יחמוד אותה ויתאווה אליה ויבחר בה להשיגה מכל כסף וזהב בעולם. ועל הבחירה בלבד יקבל שכר כאילו השיג המידה אחרי אשר איננו יכול להשיג יותר, כי הבחירה מצוות עשה היא, שנאמר: "ובחרת בחיים", ואמרו חז"ל כל מי שיעלה בלבו לעשות מצווה ונאנס וכו' כאילו עשאה"²¹.

על פי רבי נחמן מברסלב: 'נעשה' מתייחס לדברים שאני מסוגל לבצע בהווה, למקומות שאני יכול להגיע אליהם כעת ואילו 'נשמע' מתייחס למדרגות שכרגע נבצר ממני להגיע אליהם ואינני מסוגל להשיגם, אבל ראוי שאשמע עליהם כדי לעורר את הצמא ללכת למקום גבוה יותר, בתקווה שכל מה שעכשיו הוא אצלי רק בגדר של 'נשמע', ייהפך ביום מן הימים ל'נעשה'.

האם תוכלו אדיין עניין בחייכם שעתה הוא אמעלה מיכולתכם ואתם טאקפיה אלו

²⁰ קידושין מ ע"א.

²¹ רבנו יונה, שערי העבודה אות מט.

חבורה ה'

נשמע:

אִימָוֶז וּמִסְשֵׁט עָם סְנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה

נעשה:

(נָאֹל) הַתּוֹרָה

'דהנה יש לבאר מה שאמרו ישראל נעשה ונשמע ומה שייך נעשה קודם לנשמע... ולפי המבואר יש לומר שכיון שבפסח (בזמן גאולת מצרים) האירו (בישראל) המוחין בשלימות אור הבינה העליונה בעצם האיר בהם אור התורה ואף שהאור עצמו נסתלק אבל כבר היה להם ידיעת התורה כבר ידעו מה לעשות ומה לקיים, אבל אור הכתר העליון עדיין לא האיר להם

ועל כן אמרו נעשה על הארת מצרים ונשמע את הארת הכתר... הארת הכתר היא תורת הנסתר, וזהו שאמרו: "נעשה" מה שידענו בנגלה ונשמע מהארת הכתר פנימיות התורה'²²

הסבר: גם אם אין לנו הבנה במושגי הסוד ניתן להבין את הדברים באופן כללי במצרים עם ישראל יצא מהשעבוד והאיר לו אור ה', אור זה גילה לנשמות את אור התורה, אך זהו עדיין לא האור העליון ביותר ועל כן אור זה חשף רק את השייכות של עם ישראל למצוות באופן הנגלה, לאחר מכן במעמד הר סיני האיר הבורא לעם באור העליון ביותר ואז נחשף העם לפנימיות התורה.

מהי פנימיות התורה אצריך

וכיצד היא מנסה את מהלך קיומם המצוות טאק.

²² (בית גנזי. ותורה וישראל ע' שא)

אִיסוּף

**נתקבץ כל החבורות וכל חבורה תציג את העניין שלה בנעשה ונשמע
את הרעיונות שעלו והתובנות שהפיקו.**

נסכם:

חז"ל מתארים בכמה מדרשים את המצב שלאחר חטא העגל שהוא בעצם המצב שלנו, הבה נעיין במדרשים הללו:

מדרש א:

"שָׁמַע יִשְׂרָאֵל", מה ראה לומר להן כאן שמע ישראל, רבנו אמרי למה הדבר דומה? למלך שקידש מטרונה בשני מרגליות. (הוא נתן לה שני מרגליות שתתקדש לו בהן) אבדה אחת מהן, אמר לה המלך איבדת אחת שמרי את השנייה. כך קידש הקב"ה את ישראל בנעשה ונשמע, אבדו את נעשה שעשו את העגל, אמר להן משה אבדתן נעשה שמרו נשמע, הוי 'שָׁמַע יִשְׂרָאֵל'.²³

מדרש ב:

"שמעו דבר ה'" – כפרתם בעשיה, קיימו את השמיעה, משל למלך שארש אשה בת אבות (אשה ממשפחה חשובה) ואמר לשושבינה מה היא מכנסת לי, (המלך שואל את השושבין של האשה עם איזו נדוניא מגיעה הכלה) (תשובת השושבין): אמר לו שתי מרגליות מעולות, שאין להם דמים (יקרות מאד עד שאי אפשר להעריך את שוויון). וראה אותן משנטלה (המלך ראה כיצר הכלה נוטלת את המרגליות על מנת להביאן לו) הלכה למרחץ ואיבדה אחת, והיתה מתביישת לבא אצל בעלה, שמע המלך ואמר לה אבדת אחת שמרי את השנייה, ואין כלום רע, (אם תשמרי את השנייה, אין רע בזה שאבדת את הראשונה). כך כשעמדו ישראל על הר סיני לקבל את התורה, הכניסו להקדוש ברוך הוא – עשייה ושמיעה (אמירת נעשה ונשמע של ישראל הן הנדוניא שלהן), שנאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (שמות כד, ז), אמר הקב"ה איבדתן נעשה, קיימו נשמע, שמעו דבר ה'.²⁴

²³ (דברים רבה יג,ג)

²⁴ (אגדת בראשית (בוכר), פרק עד)

שני המדרשים האלו עוסקים באיזה המאורסת אלוך כאשר במדרש הראשון האלוך הוא שנותן את המרצאות

(הערה ונסמך) ובמדרש השני הוא לא שמהא אלוך

אזר מה שאלדנו ביהס אעסה ונסמך כידד תבארו את שני המדרשים.

כחו קן סיחו אב אטסוכת האלוך בשני המדרשים

מדרש ג:

א"ר לוי

(משל) למטרונה שהכניסה למלך שני הדסים (כאן מדובר לא במאורסת אלא כבר במלכה המביא למלך

תשורה שני הדסים)

ואיבדה אחד מהם והיתה מצירה עליו,

אמר לה המלך שימרי את זה (שנשאר) וכאילו ששמרת את שניהם,

כך כיון שעמדו ישראל על הר סיני ואמרו "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (שמות כד, ז),

איבדו את נעשה, עשו להם עגל מסכה (שמות לב, ח),

אמר להם הקב"ה שמרו את נשמע כאילו ששמרתם שניהם.

(פסיקתא דרב כהנא, פרשה יד)

כאן כבר לא מדובר באיזה מאורסת אלא במלכה עצמה המביאה אל האלוך תשורה

וכאן לא מדובר באיזה טובות אלא בהדסים הנפיקים ריח טוב

,ומלכירים אלוך את יוסיה הפנימי של מלכותו.

וכן, כאן תסוכת האלוך שונה ממה שראינו במדרשים הקדומים.

נסה להסביר את פסר השיוניים האלו.

מדרש ד:

משל למלך שאמר לעבדיו שמרו לי ב' כוסות הללו והיה השר שלו מזהיר את העבדים לשמור היטב את הכוסות.

עד שהוא (השר) נכנס לפלטין (לארמון),

היה עגל אחד שרוי על פתח הפלטין (עגל עמד בפתח הארמון) ונגח (את) העבד ונשבר אחד מהכוסות, והיה העבד עומד ומרתית (פוחד מפני המלך) לפני המלך

אמר לו למה מרתית?

אמר: שנגחני עגל ושבר אחד משני הכוסות,

אמר לו המלך אם כן דע והזהר בשני

כך אמר הקב"ה שני כוסות מזגתם בסיני – נעשה ונשמע

שברתם נעשה עשיתם לפני עגל, הזהרו בנשמע,

הוי (זהו שאומרים) "שמעו דבר ה' בית יעקב". (שמות רבה פרשה כז, ט)

כאן כבר לא מדובר במלך ומלכה אלא במלך ועבדיו,

וכאן תשובת המלך היא יותר תקיפה "הזהרו",

נסה להסביר את ההבדל בין המדרשים.

מה פירוש אכדו את ה"נעשה" (ומה דוקא הנעשה),

היכן אנו רואים במציאות חיינו את איבוד ה"נעשה"?

וכידו נשמור על הנשמע. (הן אצלנו באופן פרטי, והן בעם ישראל)

המדרשים האלו מתארים מצבים שונים של מערכות היחסים שלנו עם הבורא –

אֶתִּים אֲנִי עֲבָדֶיךָ, אֶתִּים אֲרוּסֶיךָ וְאֶתִּים רַעֲיִתִּי (מלכות).

נסו להביא דוגמאות ממהלך חייכם אלוט מערכות היחסים האלו,

כידו אכדתי כהם את ה"נעשה", ומה עושים את ה"נשמע".

סיום:

אנו רוצים לזעוק אל הקב"ה לפני הבוקר הגדול 'נעשה ונשמע'
ועל כן ניקח את התרשים המונח לפנינו הכולל את כל הביאורים שלמדנו בלילה זה
ונצא כל אחד להתבודד ולדבר עם הבורא על הנעשה ונשמע שלנו-
היכן אנו רוצים להתחזק, נחשוב על האומה ונתפלל על כלל ישראל שיגיעו לדרישת
ה'נעשה ונשמע' ונחדש את ההתחייבות שלנו מעומק הלב לבוראנו!

וכדברי הרב קוק זצ"ל:

וכימי עולם נענה כולנו קול אחד חוצב להבות אש: "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע"

* כדאי לקרוא את התפילות המיוחדות כפי שמופיעות בסדר התיקון

לגברים:

טבילה- בסוף הערב כדאי לטבול , לאחר שבמהלך הלילה הלימוד את חלקי האישיות
המרכזיים שלנו שהם המוח והלב להיות כלים לבורא עולם, ניגשים אנו עתה לטהרת הגוף
עצמו וזה ע"י הטבילה: סדר הטבילה וכוונותיה נמצא בתיקון ליל שבועות.

ובעז"ה הבורא ישמע את אמירתנו הכנה

וימשיך לנו שפע של אור תורה חדש לשנה זו, לנו ולכל ישראל עמו!

סידור הביאורים השונים:

